

České zemědělství pohledem politika – senátor Josef Bazala

Zemědělská politika a její priority

Zemědělská politika České republiky musí i nadále zajišťovat dostatek kvalitních potravin v souladu s environmentálními a welfare standardy a podporovat moderní technologie. Klíčovou výzvou je přilákat mladé lidi do sektoru vytvořením atraktivních pracovních příležitostí a zajistit generační obměnu spolu s intenzivním zaváděním inovací, jako je precizní zemědělství.

Kromě produkce potravin má zemědělství významnou roli v ochraně krajiny, ekosystémových službách a rozvoji venkova. S ohledem na klimatickou změnu a geopolitické výzvy je trvale udržitelný rozvoj zemědělství strategickou nutností. Zemědělství rovněž hraje důležitou roli při zachování biodiverzity a adaptaci na měnící se klimatické podmínky, což vyžaduje efektivní legislativní a finanční podporu.

Ekonomický význam zemědělství

Podíl zemědělství na hrubé přidané hodnotě a zaměstnanosti osciluje mezi 1–2 %, avšak při zahrnutí navazujících odvětví dosahuje až 11 % HDP. Česká republika obhospodařuje 4,2 milionu hektarů zemědělské půdy, přičemž 57 % se nachází v oblastech s přírodním znevýhodněním. Klimatická změna zvyšuje výskyt extrémních jevů, zejména sucha na jižní Moravě, Žatecku a Polabí. Tyto oblasti čelí dlouhodobému nedostatku vody a zvýšenému riziku eroze půdy, což ohrožuje stabilitu zemědělské produkce.

Pokles počtu pracovníků v zemědělství a jejich podíl v celkové zaměstnanosti se odráží v postupném přibližování produktivity práce k průměru národního hospodářství. Od roku 2014 se podíl pracovníků v zemědělství pohybuje kolem 1,9 % z celkové zaměstnanosti, přičemž tento trend mírného úbytku pokračuje. Tento pokles je způsoben kombinací technologického pokroku, změn ve výrobních strukturách a nižší atraktivity zemědělských profesí. Zaměstnanost v sektoru je dále ovlivňována sezónními výkyvy a rostoucím podílem zahraničních pracovníků, kteří nahrazují domácí pracovní sílu.

Strategické cíle českého zemědělství

Cílem je vytvořit konkurenceschopné a moderní zemědělství při respektování environmentálních požadavků. Prioritou je podpora produkce strategických komodit (ovoce, zelenina, cukrová řepa, chmel, skot) a podpora výzkumu a inovací. Potravinářství musí zajistit zpracování domácí produkce a její přeměnu na výživově hodnotné a cenově dostupné potraviny.

Mezi další prioritní oblasti českého zemědělství patří:

- Podpora živočišné výroby a zvýšení soběstačnosti ve strategických komoditách
- Ochrana zemědělského půdního fondu a podpora komplexních pozemkových úprav
- Rozvoj ekologického zemědělství a podpora biopotravin
- Adaptace na klimatickou změnu prostřednictvím inovativních opatření
- Podpora rodinných farem a drobných zemědělců
- Zajištění finančních nástrojů a investic do modernizace a digitalizace

Rodinné farmy představují základní a trvale udržitelný model zemědělství, který je klíčový pro rozvoj venkova. Tento model hospodaření kombinuje ekonomickou životaschopnost s mezigenerační odpovědností a ochranou přírodních zdrojů. Rodinné farmy často udržují tradiční zemědělské postupy, přispívají k zachování kulturní krajiny a mají zásadní význam pro lokální produkci potravin. Podpora rodinných farem zahrnuje přístup k dotačním programům, zjednodušení administrativy a investice do modernizace a inovací.

Důležitá je také ochrana zemědělského půdního fondu před zábořem pro jiné účely a podpora komplexních pozemkových úprav. Česká republika musí chránit půdu před degradací, jako je eroze, ztráta organické hmoty a kontaminace. Je nezbytné vytvářet podmínky pro efektivní využívání půdy a zachování produkční schopnosti zemědělské krajiny.

Vliv klimatické změny a environmentální výzvy

Adaptace na klimatickou změnu vyžaduje udržitelné hospodaření a využití zemědělské půdy ke zmírnění dopadů. Je nezbytné podporovat zalesňování, agrolesnictví a další způsoby hospodaření, které přispívají k ukládání uhlíku a ochraně půdy. Kromě toho je důležité implementovat opatření pro zadržování vody v krajině a zlepšení půdní struktury.

Uhlíkové hospodářství představuje jeden z klíčových nástrojů pro mitigaci klimatických změn. Cílem je zvýšení schopnosti půdy vázat uhlík a snižování emisí skleníkových plynů. Mezi hlavní opatření uhlíkového zemědělství patří:

- Pěstování krycích plodin a víceletých plodin
- Agrolesnictví a zatravnění ohrožených oblastí
- Obnova mokřadů a zalesňování
- Omezování nadměrného používání dusíkatých hnojiv
- Zavádění šetrných technologií v živočišné výrobě

Tyto postupy nejen snižují uhlíkovou stopu zemědělství, ale také zlepšují kvalitu půdy a přispívají k udržení biodiverzity.

Moderní technologie a precizní zemědělství

Budoucnost zemědělství spočívá v digitalizaci a automatizaci. Precizní zemědělství umožňuje optimalizaci využívání zdrojů, zlepšení produktivity a ochranu životního prostředí. Rozvoj technologií jako autonomní stroje, družicové snímkování a genomika pomáhá čelit výzvám a zvyšovat efektivitu. Tyto technologie snižují spotřebu vstupů, zvyšují výnosy a přispívají k udržitelnosti.

Nové formy využití půdy, jako agrovoltaika, kombinují zemědělskou produkci s výrobou energie. Rostoucí význam má i využití biomasy pro výrobu bioplynu a biometanu, což přispívá ke snižování emisí skleníkových plynů. Podpora vývoje a implementace nových technologií je zásadní pro budoucnost českého zemědělství.

Precizní zemědělství rovněž nabízí řešení pro zvyšování efektivity práce, což je zásadní v době nedostatku pracovní síly. Implementace chytrých technologií může přilákat mladou generaci a zlepšit životní podmínky na venkově. Podpora investic do moderních technologií je klíčová pro udržení konkurenceschopnosti a dlouhodobé životaschopnosti zemědělských podniků.

Závěr

České zemědělství čelí mnoha výzvám – klimatické změně, udržení konkurenceschopnosti, ochraně půdy a zajištění potravinové bezpečnosti. Klíčová je podpora moderních technologií, precizního zemědělství a udržitelných postupů. Budoucnost sektoru závisí na schopnosti adaptovat se na nové podmínky a zároveň chránit přírodní zdroje pro další generace.

Pro zajištění dlouhodobé stability a soběstačnosti je nezbytné kombinovat ekonomické, environmentální a sociální aspekty. Investice do výzkumu, vzdělávání a inovací budou hrát zásadní roli v udržení konkurenceschopnosti českého zemědělství na evropském i světovém trhu. Dle mého názoru musí být budoucí hlavní priority odvětví předně podpora agrofotovoltaik, bioplynových stanic a chytrého zemědělství.